

Okul Hemşireliği: Ne durumdayız?

Dr. Öğr. Üyesi Zehra DOĞAN

İzmir Katip Çelebi Üniversitesi

Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği AD

Sağlık Hizmetleri

Birincil koruma

(Fiziksel, Ruhsal,
Sosyal Problemler)

- Sağlığı geliştirme
- Sağlık ve güvenlik tehlikelerine karşı özel koruma

İkincil Koruma

Erken tanı
(taramalar)

- Sorunlara erken müdahale
- Yetersizliğin sınırlandırılması ve önlenmesi

Üçüncül Koruma

En üst düzeyde adaptasyon ve rehabilitasyon sağlama

Okul Sağlık Hizmetleri Neden Önemlidir?

- Anne ve çocuk sağlığı hizmetlerinin devamıdır
- Büyüme ve gelişme sürecindeki çocuklara ulaşır
- Çocukların bedensel ve ruhsal yönden sağlıklı olmalarını sağlar
- Kendi evleri dışında toplu olarak buldukları ilk yerdir.
- İyi Sağlık Bilgisi → Doğru Davranış → Bilinçli Toplum
- Kaza, yaralanma ↑
- Topluca buldukları için sağlık hizmeti vermek kolaydır

Okul Sağlığının Dünyadaki Yeri

- Okul sağlığı çalışmaları 1750 yıllarında başladı.
- 1833 yılında Fransa'da "okullarda tıbbi gözlem" adıyla ilk kanun çıkarıldı
- 1872 yılında Japonya'da okullarda sağlık eğitimi zorunlu kılındı.
- 1874'de İsveç'te "okul sağlığı teşkilatı" kurulmuştur.
- 1879'da Paris'te okul sağlığı programları başlatılmıştır

Okul Sağlığının Dünyadaki Yeri

- 1882'de İngiltere'de ilk kez okul sağlığı kitabı yayınlanmıştır
- 1902'de Newyork'ta Lilian Wald tarafından bulaşıcı hastalıklar taraması yapılmıştır. Bunun üzerine 39 hemşire çeşitli okullarda görevlendirilmiştir
- 1950'de DSÖ tarafından ilk okul sağlığı hizmetleri uzmanlar toplantısı yapıldı
- 1969'da Amerika'da Okul Sağlığı Hemşireleri Birliği (National Association of School Nurses) kuruldu

Türkiye'de Okul Sağlık Hizmetleri

(1920-1930) Adnan ADIVAR ve Refik SAYDAM dönemlerinde

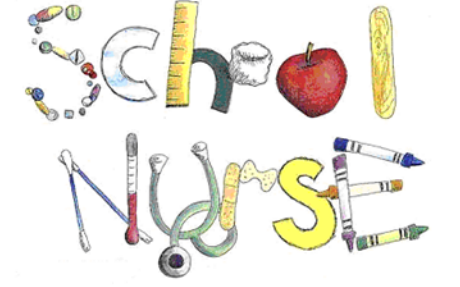
- ✓ Eğitim
- ✓ Aşılama
- ✓ Tarama programları
- ✓ Balık yağı, süt tozu dağıtımı ile toplu beslenme programları
- ✓ (1930) Umumi Hıfssıhha kanununun 163 ve 164. maddelerinde okul sağlığı çalışmaları ilk kez kanun ile ortaya konmuştur.

Türkiye’de Okul Sağlık Hizmetleri

- ✓ (1949) 4. Milli Eğitim Şurası reviri olan okullar için “Okul Hemşireliği” kabul edildi.
- ✓ (1961) 224 sayılı “ Sağlık hizmetlerinin sosyalleştirilmesi” yasa 154 sayılı yönerge:sağlık ocağı hekimi okul sağlığı hizmetlerinden sorumlu oldu.
- ✓ 1984 yılında Milli Eğitim Bakanlığı tarafından “Okul Sağlığı Uygulama Rehberi” çıkarıldı.
- ✓ 1994 yılında DSÖ “Sağlığı Geliştiren Okullar Projesi” çalışmaları başlatıldı.

Türkiye’de Okul Sağlık Hizmetleri

- Nisan 2011 tarih/ 27910 sayılı “*Hemşirelik Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik*” ile **Okul Sağlığı hemşiresinin görev, yetki ve sorumluluklarını belirlendi.**
- Halen, Türkiye’de özel ilk ve orta öğretim okulları ile Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı yatılı okullar dışındaki okullarda sağlık hizmetleri uygulamaları ile ilgili politikalar açıklık kazanamadı.

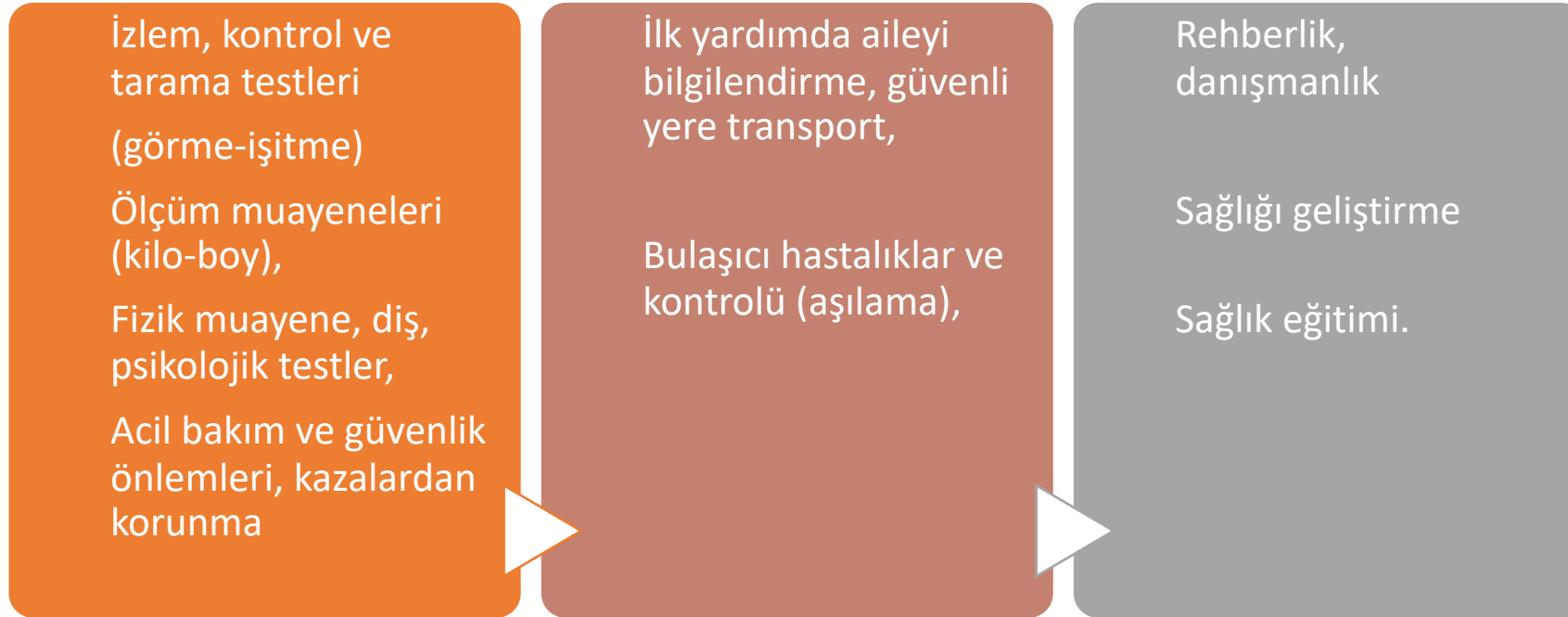
Okul Sağlığı Hemşireliği

- Okul sağlığı hemşiresi, öğrencilerin esenliğini, akademik ve yaşam boyu başarısını artıran topluma dayalı hemşirelik uygulamalarının özelleşmiş bir alanı olarak tanımlanır.

Derneğin tanımına göre ise "Halk sağlığı hemşireliğinin uzmanlaşmış bir uygulaması olan okul hemşireliği, öğrencinin sağlığını korur ve teşvik eder, gelişimini destekler ve akademik başarıyı geliştirir. Etik ve kanıt temelli uygulamaları benimseyen okul hemşireleri, sağlık ve eğitim ile bağlantı kuran, bakım koordinasyonunu sağlayan, kaliteli öğrenci merkezli bakım savunuculuğu yapan ve bireylerin ve toplulukların tüm potansiyellerini geliştirmelerine olanak sağlayan sistemleri tasarlamak için işbirliği yapan liderlerdir".

OKUL SAĞLIĞI HİZMETLERİ

Önerilen Öğrenci - Hemşire Oranı

- Sağlıklı bir okul toplumu için 1: 750
- 1 : 250 yetersizliği olan çocuklar için
- 1:125 ileri derecede yetersizliği olan çocuklar için

Türkiye'de Okul Sağlığı Hemşireliği

- Resmi okullarda çalışan hemşire sayısı ? (550?)
 - Yatılı Bölge Okulları
- Özel okullar (Çoğunlukta)
- Resmi okullarda okul aile birliklerinin finanse ederek çalıştırdığı hemşireler

Okul Sağlığı Hemşiresi Eğitimi

- **Okul Sağlığı Hemşireliği** Yüksek Lisans Programı (2012 yılında açıldı)
- Halk Sağlığı Hemşireliği Yüksek Lisans Programı- Okul Sağlığı Hemşireliği Dersi
- Hemşirelik Lisans Programı- Okul Sağlığı Hemşireliği (3. veya 4. sınıf Seçmeli Ders)
- Okul Sağlığı Hemşireliği Sertifika Programı (1 Hemşirelik Fakóltesi)

YÖNETMELİK

Sağlık Bakanlığından:

**HEMŞİRELİK YÖNETMELİĞİNDE DEĞİŞİKLİK
YAPILMASINA DAİR YÖNETMELİK**

MADDE 1 – 8/3/2010 tarihli ve 27515 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Hemşirelik Yönetmeliğimin 7 nci maddesine aŐađıdaki fıkralar eklenmiŐtir.

“(3) Uzmanlık alanı ile ilgili kapsamlı sağlık değerlendirmeleri yapar. Hemşirelik bakımını planlar, uygular ve yönetir. Bakımda istenen hedeflere ulaŐılamaması durumunda, yeni stratejiler geliştirir.

(4) Hastalara uygulanan tıbbi tanı ve tedavi işlemlerine iliŐkin karŐılaŐılan kritik durumlarda, uygun kararın verilmesinde hemşirelere danıŐmanlık yapar, meslekî geliŐimleri ağısından hemşirelere yardımcı olur.

(5) Hasta ve ailesinin eğitimini planlar. Hastaları, bakım ve tedavi yöntemleri ile olası yan etkileri hakkında bilgilendirir. Hastaların güncel ve güvenilir sağlık bilgisine ulaŐmasını sağlar.

(6) Uzmanlık alanı ile ilgili ve etik konularda kişi, kurum ve kuruluŐlara danıŐmanlık ve birikiŐilik yapar. Çalıştığı kurumda araŐtırmalarla ilgili etik komitede görev alabilir.”

MADDE 2 – Aynı Yönetmeliğin eki Ek-1’den sonra gelmek üzere ekteki Ek-2 “Çalışılan Birim/Servis/Ünite/Alanlara Göre Hemşirelerin Görev, Yetki ve Sorumlulukları” ile Ek-3 “Hemşirelik GiriŐimleri Listesi” eklenmiŐtir.

MADDE 3 – Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4 – Bu Yönetmelik hükümlerini Sağlık Bakanı yürütür.

Yönetmeliğin Yayımlandığı Resmî Gazete'nin

Tarihi

Sayısı

8/3/2010

27515

H) HALK SAĞLIĞI HEMŞİRELİĞİ

5) Okul Sağlığı Hemşiresi:

Görev yetki ve sorumlulukları

- ▮ Hemşirelerin genel görev, yetki ve sorumluluklarının yanı sıra;
- ▮ a) Görev yaptığı okulda okul sağlığı hizmetleri ile ilgili sorunları, gereksinimleri saptar ve okul idaresine bildirir.
- ▮ b) Sağlık risklerinin erken tanınması ve uygun girişimlerin planlanması, gereken önlemlerin alınması konusunda okul idaresiyle koordinasyonu sağlar.
- ▮ c) Sağlık biriminin malzeme ihtiyaç listesini tespit eder ve okul idaresine bildirir.
- ▮ ç) Okula her yeni katılan öğrencinin sağlık durumunun değerlendirilmesinde ve öğrencilerin düzenli olarak periyodik fiziki muayenelerinde görev alır ve sağlık durumunu kaydeder.
- ▮ d) Hastalanan veya acil müdahale gereken öğrenci ve okul çalışanının, hekim istemi doğrultusunda tedavi ve bakıma yönelik hemşirelik hizmetlerini planlar, uygular, değerlendirir ve hemşire gözlem formuna kayıt eder.
- ▮ e) Okul sağlık ekibiyle birlikte okulda düzenli olarak gerçekleştirilen bağışıklama ve sağlık taramalarında görev alır.
- ▮ f) Okulda çevre sağlığını ilgilendiren durumları (okul çevresi, oyun alanı, su sağlanması, çöplerin yok edilmesi, tuvaletler, ısıtma ve havalandırma, aydınlatma, kazalara neden olabilecek durumlar, sınıfların büyüklüğü vb.) kontrol eder, değerlendirir ve okul idaresini bu konuda bilgilendirir.
- ▮ g) Okulda öğrencilere doğru sağlık bilgilerinin aktarılması ve sağlık konusunda olumlu davranışların kazandırılması amacıyla Sağlık Eğitimi (temizliğin önemi, kazalar ve hastalıklardan korunma, ilkyardım, sigara ve alkolün zararları ve cinsel eğitim vs.) faaliyetleri planlar ve yürütür.

H) HALK SAĞLIĞI HEMŞİRELİĞİ (devam)

- ▣ ğ) Okulda yapılan ruh sağlığı çalışmaları (madde bağımlılığı, yeme bozukluğu, dikkat bozukluğu, depresyon, anksiyete, antisosyal davranışlar vs.) sonucunda sorun saptanan öğrenci, öğretmen ve ailesi arasında işbirliğini sağlar ve ilgili durumda sağlık danışmanlığını yürütür.
- ▣ h) Okul kantininde görev alan personelin kişisel hijyen, kantin hijyeni ve gıda güvenliği gibi konularda sağlık eğitimlerini planlar, yürütür ve denetler.
- ▣ ı) Okul temizliğini yürüten personele tuvalet temizliği, sınıf temizliği gibi konularda sağlık eğitimi yapar ve onları denetler.
- ▣ i) Okul mutfağında görev alan personele kişisel hijyen, mutfak hijyeni ve besinlerin satın alınmaları, saklanması, işleme, işlendikten sonra saklama konularında sağlık eğitimlerini planlar, yürütür ve denetler.
- ▣ j) Düzenli periyodik olarak okulun sağlık raporunu oluşturur ve okul idaresine bildirir.
- ▣ k) Öğrencilerin fiziksel ve psikolojik potansiyellerini fark edip ortaya koymalarını sağlamak, özgüvenlerini geliştirmek amacı ile okulda görev alan öğretmenler, öğrenci ve aile arasında koordinasyonu sağlar.
- ▣ l) Kronik hastalığı ve alerjileri olan öğrenciler için öğrencinin kendisi, aile ve öğretmenine sağlık danışmanlığı yapar. Bulaşıcı hastalıkların önlenmesinde öğrenciler, aileleri ve öğretmenleri arasında koordinasyonu sağlar ve sağlık danışmanlığını yürütür.
- ▣ m) Kazalardan korunma ve güvenlik önlemlerinin geliştirilmesinde, öğrenci, aile, okul yönetimi ve eğitimcilerle işbirliği içerisinde çalışır.

Okul sağlığı hizmetlerinden kim sorumlu?

- ▣ **Toplum Sağlığı Merkezlerinin Kurulması ve alıştırılmasına Dair Yönerge'de;** Toplum Sağlığı Merkezlerinin Görev, Yetki, alışma Usul ve Esasları başlığı altında

Toplu yaşam alanları ve **okul sağlığı hizmetleri** TSM sorumluluğuna verilmiştir.

- ▣ TSM hekimi sorumlu
- ▣ Sağlık memuru (toplum sağlığı), hemşire ve ebeler hizmetlere katılır

Okul Hemşireliği Modelleri

- Tüm gün okulda görevli okul hemşiresi (İdeal)
- Part-time okul hemşireleri
- Toplum Sağlığı Merkezlerine bağlı civar okullardan sorumlu okul hemşiresi (nüfus yoğun olan bölgelerde sıkıntı)

Sağlık Hizmetleri

Birincil koruma

(Fiziksel, Ruhsal,
Sosyal Problemler)

- Sağlığı geliştirme
- Sağlık ve güvenlik tehlikelerine karşı özel koruma

İkincil Koruma

Erken tanı
(taramalar)

- Sorunlara erken müdahale
- Yetersizliğin sınırlandırılması ve önlenmesi

Üçüncül Koruma

En üst düzeyde
adaptasyon ve
rehabilitasyon
sağlama

Tip 1 diyabetli okul çocuklarının Tedavi Planlaması ve Diyabet Yönetiminde Sorun

- Okul çağı çocuğu (özellikle 3-12 yaş) yardımsız bir şekilde diyabetini yönetecek olgunlukta değildir.
- Diyabetli okul çocuğu tanı yaşına bağlı olarak bazen kan şekerini ölçebilse de gözetim altında olma ihtiyacı duyarlar.
- Ayrıca yeni tanı alan bütün diyabetliler bir yetişkinin rehberliğine ve gözetimine ihtiyaç duymaktadırlar.

Neden Önemli ?

- Diyabet çocuğun akademik potansiyelini değiştirmemelidir.
- Diyabet herhangi bir etkinlikten dışlanmak, okula gönderilmemek için neden oluşturmamalıdır.
- Diyabetli çocuk için eğitim görebilme ve sosyal bütünleşme çok önemlidir.

Okulda Diyabet Yönetimi

- Okulda etkili diyabet yönetimi, diyabetli öğrenci, ailesi, sağlık personeli ve okul personeli arasında işbirliği gerektirmektedir.
- Rehberler okulda diyabet yönetimini sağlanması için OKUL HEMŞİRESİ anahtar roledir, asıl kişi olmalıdır.
- Okulda uygun diyabet yönetiminin sağlanabilmesi için okul hemşiresinin ve de diğer tüm okul personellerinin diyabeti anlaması ve diyabetin acil durum yönetimi konusunda eğitilmeleri.

19 Eylül 2018

Kıymetli Ailem, merhaba... Bugünümü sizlerle paylaşmak istiyorum. Bu yıl Ankara'da taşındık. Kızım bu yıl 2. sınıfa gidiyor. 5 yıllık diyabetli ve insülin pompası kullanıyor. Öğretmene daha az sorumluluk vermek ve yük olmamak adına kızıma akıllı saat aldık. Daha önceki okul hazırlığında olduğu gibi öğretmene diyabeti anlatan bir mektup hazırladım. Kendim tenefüste anlattım. Sınıfa içinde yedik meyve suyu, süt, küp şeker, şeker ölçüm cihazı bulunan bir diyabet çantamızı teslim ettim. Hayatında diyabeti asla duymadığını söyleyen ÖĞRETMENİMİZE, tüm içtenliğimle diyabeti anlatıp, ondan minimum beklentimiz olan GEREKTİĞİNDE BİZİMLE İLETİŞİME GEÇMESİNDEN BAŞKA BİR TALEBİMİZ OLMADIĞINI söyledim. Çünkü kızımı kol saatinden arayıp, şekerini ölçmesini veya gerekli müdahaleyi kendim yapabiliyorum. Yada kızım gerekli hissettiği her an, beni arayabiliyor. Öğretmen bizden sağlık raporumuzu istedi. Bugün verdik. Sonra arayıp toplantıya çağırdı. Müdür, müdür yardımcısı, rehberlik öğretmeni, ve sınıf öğretmeni toplantıya oturduk. Bakanlığa yazı yazıp, bu çocuğun durumunu soracağız dediler. Eşim ve ben tüm nezaketimizle anlattık diyabeti, durumu... "Biz bu sorumluluğu almaya mecbur muyuz? Bu çocuk riskli bir çocuk, özel bir çocuk" dediler. En sonunda, iş dilekçe yazmaya kadar vardı.. Hatta onca lafın üstüne biz teklif etmek zorunda kaldık.. Bin bir gözyaşı içinde yazdık ki, TİP 1 DİYABETLİ ÇOCUĞUMUZUN, DİYABETE BAĞLI BİR KOMPLİKASYON GEÇİRMESİ HALİNDE, OKUL, MÜDÜR, HIÇ BİR PERSONEL SORUMLU DEĞİLDİR.... öğlen 12'den beri ağlıyorum... Sizlerle paylaşmak istedim... Çok üzgünüm

155

185 Yorum

Beğen

Yorum Yap

19 Mayıs 2018

Haftanın basında yigenimin okulda yaşadığı bir olayı anlatmak istiyorum..Haberimiz olmadan okul dışında bir etkinliğe gidiyorlar..tam o esnada annem yigenimin öğretmenine soruyor..hocam nereye gidiyorsunuz diye? Öğretmen merhaba deyip gecistiriyor...annem eve gelip olayı bana anlatıyor.Ben de öğretmene mesaj atıyorum...daha önce de uyarmama rağmen hocam yigenim seker aleti,sekerleri ve yanında yiyecek birsey olmadan disari cikamaz...hoca o zaman buraya gelin diyor...hocam neden yigenimi uyarmadiniz ya da babaannesine soylemediniz diyorum...etkinliğe gidiyoruz dedim diyor...kacta doneceksiniz diyorum...bilmiyorum diyor.. o gun cok onemli bir isim vardi...gitmeyecektim ama yigenimi dusunup gittim..gittigimde ise yigenim salonun bir ucunda ogretmen bir ucunda...bari cocugu yanina al..daha once de sekeri dustugundeki halini biliyor...bu arada yigenim 3 e gidiyor...o manzarayı gorunce ben koctum...hemen sekerini olctum...76 dusmeye baslamis cunku yemek saati...hemen ara ogununu verdim...ve okula geri donup olayı mudure anlattim...mudur de ogretmeni uyarınca, insulin yapmaya giden annemi ogretmen bir guzel azarlamis...yok ben sorumluluk almak zorunda degilim...bundan sonra cocugunuzu hicbir yere goturmuycem...falan filan...simdi burada kim haksiz soyer misiniz?

16

49 Yorum

Beğen

Yorum Yap

27 Nisan 2017

durumdan rahatsız hissediyor.

Arkadaşlar oğlum 3.sınıfa gidiyor,sınıfta şekerini ölçüp yüksek olduğu için ara doz yapmış.İngilizce öğretmenide bu ne biçim bir koku hiç hoş değil senin bu yaptığın demiş yüksek sesle.cocugumda ne yapabilirim demis.....cvp vermemiş öğretmeni.simdi onun dersine girmek istemiyor.bana geçmiş olsun bile demedi çok kaba bir öğretmen diyor....ne yapıcım şimdi ben

103

181 Yorum

Beğen

Yorum Yap

Geçen sene ocakta tanı aldı kızım.mudur hiçbir şekilde yardımcı olamayacağını söyledi.evrakları verdim yasal olduğu halde ben kabul edemem sorumluk alamam sen çocuk okuldayken okulda bekleyeceksin dedi.bi nevi hep bekledim.ama kızım kantinden ve arkadaşlarından yedi.sekeri hep yüksekti okul saatlerinde.kantin şeker vs gıdalarla dolu.aslında buda yasak.valla sırf bi yüzden okul açılıs istemiyorum

36h Beğen Yanıtla

Benim kızımda ocak ayında tanı aldı öğretmen sorumluluk alamam dedi okul yakın olduğu için sürekli gidip kendim takip ettim bu yıl öğretmen değişti yine inşallah yeni öğretmen ilgilenir tek şansım kızım 9 yaşında ama kendide çok dikkat ediyordu

36h Beğen Yanıtla

Benim kızımda 9 una girdi ve malesef hiç bilinçli değil.ogretmeninde kendisi bilinçlenecek ben bisey yapamam diyor.rabbim kimseyi kimsenin eline düşürmesin.bilincsiz inatçı bir çocuk için okul çok zor uzun bir dönem

Yorum yaz...

T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI
TÜRKİYE HALK SAĞLIĞI KURUMU
T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
VE
ÇOCUK ENDORİNOLOJİSİ VE DİYABET DERNEĞİ
ARASINDA YAPILAN
“OKULDA DİYABET PROGRAMI”
İŞ BİRLİĞİ PROTOKOLÜ

D. Okul Hemşiresinin Sorumlulukları

- Hemşireler için düzenlenen diyabet eğitimlerinden en az birine katılmak,
- Milli Eğitim Bakanlığı'nın 24.02.2013 tarihli Diyabetli Öğrenciler Genelgesi'ni (http://mevzuat.meb.gov.tr/html/2013_6/2013_6.html) incelemek ve diğer eğitim belgelerini okumak,
- Diyabetli öğrencinin uygun diyabet bakımı almasını sağlamak (kan şekeri kontrolü, insülin uygulaması takibi) için öğrenciyi takip eden diyabet ekibi ile işbirliği yapmak,
- Diyabet ekibi ile işbirliği yaparak öğrenciye özgü (acil durumları da kapsayan) bireyselleştirilmiş diyabet bakım planlarını oluşturmak,

8 FD.

- Ebeveyn işbirliği ile okul aktiviteleri (ders, yemek, gezi, vb.) ve diyabet bakım planları arasında koordinasyonu sağlamak,
- Hipoglisemi gibi acil durumlarda diyabetli öğrenciye olabildiğince çabuk ve doğru müdahalenin yapılmasını sağlamak, meyve suyu ve/veya kesme şeker tedariki konusunda yardımcı olmak, kan şekeri düzeline kadar öğrencinin gözetim altında olmasını sağlamak,
- Bilinç kaybı/bozukluğu ile giden şiddetli hipoglisemi durumlarında ailenin önceden alınmış onayına (Ek-Glukagon uygulaması için aile onay formu) dayanarak glukagon uygulamak ve sonra gerekirse 112 ve aileyi aramak,
- Öğrenciye karşı doğrudan sorumluluğu olan gönüllü okul personellerine eğitimler düzenlemek ve belirli aralıklarla eğitimleri yenilemek,
- Diyabet tedavisi için gerekli malzemelerin güvenli şekilde saklanmasını sağlamak ve takibini yapmak,
- Diyabetli çocuğun öğünlerini kontrol etmek,
- Diyabetli çocuk izin veriyorsa sınıf arkadaşlarına diyabeti anlatmak,

Okul Hemşireliği: Ne durumdayız?

- Yolun başındayız
- İhtiyacımız olduğu çok açık
- Eğitim alt yapısı mevcut
- İstihdam bekleyen açıkta hemşireler var
- Okul hemşireliğinin en kısa sürede yaygınlaşmasını bekliyoruz...

Sabrınız için teŝekkürler

